

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje osoba
odgovornih za teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-08-91-T
Datum: 1. februar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Burton Hall, predsjedavajući
sudija Guy Delvoie
sudija Frederik Harhoff

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 1. februara 2011. godine

TUŽILAC

protiv

MIĆE STANIŠIĆA i STOJANA ŽUPLJANINA

JAVNO

**ODLUKA KOJOM SE ODOBRAVA ZAHTJEV TUŽILAŠTVA
U VEZI S BAZOM PODATAKA O DOKAZU SMRTI**

Tužilaštvo:

gđa Joanna Korner
g. Thomas Hannis

Odbrana optuženih:

g. Slobodan Zečević i g. Slobodan Cvijetić za Miću Stanišića
g. Dragan Krgović i g. Igor Pantelić za Stojana Župljanina

I. UVOD S HISTORIJATOM POSTUPKA

1. Pretresno vijeće II (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po “Zahtjevu tužilaštva da se baza podataka o dokazu smrti doda na njegov spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter i uvrsti u dokaze, s povjerljivim dodacima A i B”, zavedenom na javnoj osnovi 23. jula 2010. (dalje u tekstu: Zahtjev) s dva povjerljiva dodatka (dalje u tekstu: “Dodatak A” i “Dodatak B”, odnosno zajedno: Dodaci A i B Zahtjeva), s izmjenama dostavljenim putem “Obavještenja tužilaštva u skladu s uputstvima Pretresnog vijeća za dostavljanje objedinjenog tabelarnog pregleda podataka o dokazu smrti s hiperlinkovima, s povjerljivim dodacima A i B”, zavedenog na javnoj osnovi 14. januara 2011. zajedno s dva povjerljiva dodatka, (dalje u tekstu: Obavještenje). Tužilaštvo Zahtjevom traži da mu se dozvoli da Dodatke A i B Zahtjeva zamijeni Objedinjenim tabelarnim pregledom s hiperlinkovima iz Dodatka A Obavještenja (*Consolidated Hyperlinked Spreadsheet*, dalje u tekstu: CHS-tabela), da taj tabelarni pregled doda na svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter i ponudi ga na uvrštavanje u dokaze.

2. Dana 4. avgusta 2010., Stanišićeva i Župljaninova odbrana (dalje u tekstu: odbrana) podnijele su zajednički odgovor kojim su se usprotivile Zahtjevu (dalje u tekstu: Zajednički odgovor).¹

3. Dana 10. avgusta 2010., tužilaštvo je zatražilo da mu se dozvoli ulaganje replike i dostavilo repliku na Zajednički odgovor, obrazlažući da Pretresnom vijeću “možda može biti od pomoći koncizan podnesak u kojem bi se obradile glavne teme koje je pokrenula odbrana” (dalje u tekstu: Replika).²

---

¹ Zajednički odgovor odbrane na Zahtjev tužilaštva da bazu podataka o dokazu smrti doda na svoj spisak na osnovu pravila 65ter i da je ponudi kao dokaz, s povjerljivim dodacima A i B, 4. avgust 2010.

² Zahtjev tužilaštva da se dozvoli dostavljanje replike i replika na Zajednički odgovor odbrane na Zahtjev tužilaštva da bazu podataka o dokazu smrti doda na svoj spisak na osnovu pravila 65ter i da je ponudi kao dokaz, s povjerljivim dodacima A i B, 10. avgust 2010., par. 2.

4. Dana 17. septembra 2010., strane su podnijele usmene argumente (dalje u tekstu: Zajednički usmeni argumenti odbrane³ i Usmeni argumenti tužilaštva⁴). Odbrana je, između ostalog, zatražila da tužilaštvo objelodani dodatne informacije povezane sa Zahtjevom (dalje u tekstu: Zahtjev da se dostavi referentni materijal),⁵ pozivajući se na jurisprudenciju Međunarodnog suda u vezi s pitanjima koja su među stranama sporna.⁶ Tužilaštvo je dostavilo i spisak izvora.⁷

5. Dana 2. decembra 2010., Stanišićeva odbrana podnijela je nove argumente (dalje u tekstu: Stanišićevi drugi usmeni argumenti)⁸ i obavijestila Pretresno vijeće da joj je “18. oktobra, u pošiljci br. 151, tužilaštvo dostavilo, u elektronskom formatu, dokumentaciju koja bi trebala sadržavati tražene informacije”.⁹ Stanišićeva odbrana je pored toga obavijestila Pretresno vijeće da se “nije pripremila, odnosno nije sposobna da predloži svoje stipulacije u vezi sa činjenicama sadržanim u bazi podataka Tužilaštva o ekshumacijama”.¹⁰

6. Na statusnoj konferenciji od 15. decembra 2010. (dalje u tekstu: statusna konferencija), odbrana je izjavila da je tužilaštvo, slijedom Zahtjeva da se dostavi referentni materijal, odbrani dostavilo “tabelarni pregled s hiperlinkovima za navodne referentne dokumente” (dalje u tekstu: Tabela s hiperlinkovima).¹¹ Istog dana, postupajući po traženju Pretresnog vijeća koje je prosljedio viši pravnik, tužilaštvo je Tabelu s hiperlinkovima dostavilo i Pretresnom vijeću.¹²

---

³ Župljaninova odbrana usvojila je argumente Stanišićeve odbrane tako da Pretresno vijeće u tom smislu argumente Stanišićeve odbrane smatra zajedničkim argumentima zastupnika odbrane oba optužena. Vidi T. 14832-14833.

⁴ Pretres, 17. septembar 2010., T. 14824 i dalje.

⁵ Pretres, 17. septembar 2010., T. 14831.

⁶ Dopis pravniku Vijeća upućen elektronskom poštom, 17. septembar 2010., i Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14828.

⁷ Dopis pravniku Vijeća upućen elektronskom poštom, 17. septembar 2010., i Usmeni argumenti tužilaštva, T. 14838.

⁸ Pretres, 2. decembar 2010., T. 18091 i dalje. Župljaninova odbrana nije pominjala da li se pridružuje Stanišićevim argumentima.

⁹ Stanišićevi drugi usmeni argumenti, T. 18093.

¹⁰ Stanišićevi drugi usmeni argumenti, T. 18096.

¹¹ Statusna konferencija, 15. decembar 2010., T. 18486-18487.

¹² Statusna konferencija, 15. decembar 2010., T. 18499.

7. Dana 17. decembra 2010., Pretresno vijeće je tužilaštvu izdalo uputstvo da do 3. januara 2011. dostavi jedinstveni tabelarni pregled s hiperlinkovima u kojem bi, između ostalog, trebale da budu objedinjene razne kategorije podataka sadržanih u Dodacima A i B Zahtjeva (dalje u tekstu: Uputstva).¹³ Dana 22. decembra 2010., Pretresno vijeće, odnosno njegov pravnik, elektronskom je poštom izdalo dodatna uputstva (dalje u tekstu: Dodatna uputstva).

8. Dana 23. decembra 2010., sudija Arpád Prandler, dežurni sudija Međunarodnog suda, odobrio je tužilaštvu odgodu roka i izdao mu nalog da se pridržava Uputstava i Dodatnih uputstava, te kao novi rok odredio 12. januar 2011. godine.¹⁴ Dana 12. januara 2011., Pretresno vijeće je tužilaštvu odobrilo dodatnu odgodu, tj. kao rok odredilo 14. januar 2011., tako da je Obavještenje dostavljeno tog datuma.¹⁵

9. Dana 25. januara 2011., odbrana je dostavila Zajednički odgovor na Obavještenje. Iako Pretresno vijeće napominje da Pravilnik o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) ne predviđa mogućnost odgovora na obavještenje, budući da je tužilaštvo putem Obavještenja dostavilo nove informacije, Pretresno vijeće prihvata odgovor koji odbrana želi podnijeti (dalje u tekstu: Zajednički odgovor na obavještenje).¹⁶

10. Dana 27. januara 2010., tužilaštvo je, s dozvolom Pretresnog vijeća, usmeno repliciralo na Zajednički odgovor na obavještenje (dalje u tekstu: Replika na zajednički odgovor na obavještenje).¹⁷

---

¹³ Uputstva tužilaštvu u vezi s njegovim zahtjevom da se doda baza podataka o dokazu smrti, 17. decembar 2010.

¹⁴ Odluka po hitnom zahtjevu tužilaštva za izmjenu roka u vezi s bazom podataka o dokazu smrti, 23. decembar 2010.

¹⁵ Pretres, 12. januar 2011., T. 18698-18699.

¹⁶ Zajednički odgovor odbrane na Obavještenje tužilaštva o provedbi Uputstava Pretresnog vijeća u vezi s Objedinjenim tabelarnim pregledom dokaza smrti s hiperlinkovima, s povjerljivim dodacima A i B, zavedeno zajedno s povjerljivim dodacima 25. januara 2011.

¹⁷ Pretres, 27. januar 2011., T. 19254-19255.

II. ARGUMENTI STRANA

1. Zahtjev

11. Tužilaštvo navodi da ima dosje u kojem su “sabrane informacije iz raznih izvora, u funkciji dokazivanja smrti žrtava”.¹⁸ Izvori za taj dosje uključuju “nalaze obdukcije, izvještaje Državne komisije za traženje nestalih osoba BiH, sudske zapisnike o ekshumacijama, sudske zapisnike o obdukcijama, izvještaje o nestalim osobama Međunarodnog komiteta Crvenog krsta, potvrde o smrti, sudska rješenja o proglašenju osobe umrlom i pismene izjave svjedoka”.¹⁹ Tužilaštvo tvrdi da je “iz tog dosjea izdvojilo informacije relevantne za ovaj predmet”²⁰ i na osnovi njih pripremlilo Dodatke A i B Zahtjeva:

- Dodatak A sadrži tabelarni pregled, tzv. "Izvještaj o žrtvama (S-Ž)",²¹ tj. “spisak relevantnih lokaliteta ekshumacija za svaku opštinu iz Optužnice, zajedno s brojem nađenih leševa i imenima identifikovanih žrtava”.²² Imena žrtava navedenih u povjerljivom dodatku Optužnice Tužilaštvo je istaknulo zelenom pozadinom.
- Dodatak B sadrži tabelarni pregled u kojem je popisana referentna dokumentacija iz dosjea Tužilaštva, za žrtve navedene u povjerljivom dodatku Optužnice, kao i “dodatne podatke, npr. datum ekshumacije i uzrok smrti (tamo gdje je poznat)”.²³

12. Tužilaštvo obrazlaže da je nadopunjavanje spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter Dodacima A i B Zahtjeva u interesu pravde,²⁴ da su ti dodaci “relevantni i da se u njima sažimaju podaci iz, između ostalog, 58 dokumenata za koje je tužilaštvo zatražilo da ih povuče, kao i iz dijelova baze podataka relevantnih za ovaj predmet

---

¹⁸ Zahtjev, par. 4.

¹⁹ Zahtjev, par. 4.

²⁰ Zahtjev, par. 5.

²¹ Zahtjev, par. 5.

²² Zahtjev, par. 5. Tužilaštvo napominje i sljedeće: “Imena istaknuta zelenom pozadinom navedena su u povjerljivom dodatku Optužnici”, a “žrtve za koje je i dalje nepoznato gdje su navode se odvojeno”.

²³ Zahtjev, par. 6.

²⁴ Zahtjev, par. 11.

načinjene u Tužilaštvu”.²⁵ Tužilac takođe navodi da tom nadopunom neće biti ugroženo pravo optuženih na pravično suđenje jer “odbrani je od februara 2010. poznato da tužilaštvo namjerava zatražiti da svoj spisak na osnovu pravila 65ter nadopuni bazom podataka o ekshumacijama”.²⁶ Tužilaštvo u tom kontekstu napominje da, uprkos “stalnim nastojanjima da postigne dogovor s odbranom u vezi s pitanjem ekshumacija, nije postignut nikakav sporazum”.²⁷ Tužilaštvo navodi da je svoj dosje moralo upotpuniti “izvještajima o ekshumacijama pribavljenim u posljednjih 12 mjeseci, uključujući i velik broj izvještaja o ekshumaciji na Korićanskim stijenama koja je izvršena tek u ljetu 2009. godine,”²⁸ što je bilo “vremenski zahtjevan i minuciozan posao”.²⁹

13. Tužilaštvo tvrdi da su Dodaci A i B Zahtjeva pouzdani i relevantni, da su oni dokaz da su osobe čija su imena navedena u povjerljivom dodatku Optužnice umrle.³⁰ Tužilaštvo tvrdi da će njihovo uvrštavanje u dokaze bez posredstva svjedoka “ubrzati postupak i omogućiti da se vrijeme na pretresu iskoristi za iskaze svjedoka o drugim pitanjima koja su direktnije povezana s krivicom optuženih”.³¹

2. Zajednički odgovor

14. Odbrana se protivi prihvatanju Dodataka A i B Zahtjeva. Ona obrazlaže da se u Dodatku A “navodi 3031 imena (dok se u prilogima A i B Optužnice navodi 1445 imena)”³² i da su zapažena sljedeća “odstupanja među podacima ili podaci nedostaju”:³³

- navedena žrtva ne navodi se imenom u Optužnici;³⁴

---

²⁵ Zahtjev, par. 11. Misli se na 58 dokumenata koji se odnose na ekshumacije, a koje je tužilaštvo povuklo “s obrazloženjem da namjerava podnijeti zahtjev da umjesto izvještaja o obdukcijama i sudskih zapisnika o ekshumacijama namjerava kao dokaz ponuditi sveobuhvatnu bazu podataka”, Objedinjeni spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovi pravila 65ter, 28. juni 2010., par. 8.

²⁶ Zahtjev, par. 11

²⁷ Zahtjev, par. 11.

²⁸ Zahtjev, par. 11.

²⁹ Zahtjev, par. 11.

³⁰ Zahtjev, par. 14.

³¹ Zahtjev, par. 15.

³² Zajednički odgovor, par. 2.

³³ Zajednički odgovor, par. 3.

³⁴ V. takođe Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14824, gdje odbrana tvrdi da tužilaštvo pod stavkom 9.4 Dodatka Optužnici kao žrtve navodi “dvojicu nepoznatih muškaraca”, a pod stavkom 14.4 Dodatka

- navedena smrt u Optužnici nije atribuirana;
- navedeni datum smrti van je vremenskog okvira Optužnice;³⁵
- nije naveden datum smrti ili nestanka;³⁶
- navedeni datum smrti ne odgovara datumu iz Optužnice;
- nije navedeno ime oca navedene žrtve;
- nije naveden datum rođenja navedenih žrtava;
- nije navedeno lično ime navedene žrtve;
- neke žrtve, za koje se naznačuje da su navedene u spisku u nekom od priloga Optužnice, nisu navedene u tom prilogu;
- nije poznato gdje se navedena žrtva nalazi;³⁷

15. Odbrana nadalje tvrdi da tužilaštvo, “što se tiče baze podataka o ekshumacijama, optuženima nikad nije bilo što ponudilo ni predložilo”.³⁸ Odbrana obrazlaže da je tužilaštvo tek u srijedu, prije ljetnog raspusta, “optuženima dostavilo na uvid Dodatak A i Dodatak B putem elektronske pošte”,³⁹ da bi “dva dana poslije toga [...] formalno zavelo Zahtjev”.⁴⁰ Odbrana tvrdi da, “[p]ošto tužilaštvo nikad nije dalo na uvid cijelu bazu podataka o ekshumacijama, nije moguće ocijeniti potencijalne osnove za postizanje sporazuma”.⁴¹

Optužnici sljedeće: “Ubijeno je oko 150 [sic] muškaraca čiji identitet zasad nije poznat tužilaštvu ili ga još nije moguće potvrditi”.

³⁵ V. takođe Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14825, gdje odbrana tvrdi da Baza podataka o dokazu smrti (S-Ž) “sadrži 80 osoba čiji datum smrti izlazi iz vremenskog okvira Optužnice”.

³⁶ V. takođe Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14825, gdje odbrana tvrdi da se u Bazi podataka o dokazu smrti (S-Ž) “datum smrti niti ne navodi za 582 osobe”.

³⁷ V. takođe Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14825, gdje odbrana tvrdi da se “za ukupno 862 osobe navodi da im je ‘izgubljen svaki trag”.

³⁸ Zajednički odgovor, par. 4.

³⁹ Zajednički odgovor, par. 4.

⁴⁰ Zajednički odgovor, par. 4.

⁴¹ Zajednički odgovor, par. 4.

3. Replika

16. Tužilaštvo replicira da argument odbrane da tužilaštvo nikad nije objelodanilo referentni materijal nije tačan i navodi primjere "objelodanjivanja u vezi s ekshumacijama i dokazom smrti izvršenih tokom posljednjih nekoliko godina".⁴²

17. Tužilaštvo tvrdi da je "vodilo računa o preopterećivanju odbrane hiljadama stranica materijala".⁴³ Navodi da je jednom, ne precizirajući kada, odbrani ponudilo da joj objelodani dokumentaciju, ali "odbrana tu ponudu nije prihvatila".⁴⁴ U svakom slučaju, tužilaštvo tvrdi da je odbrani najkasnije od 4. februara 2010. – kada je tužilaštvo to pitanje iznijelo u sudnici – bilo poznato da tužilaštvo namjerava zatražiti da se predmetna baza podataka uvrsti u dokaze.⁴⁵ S obzirom na to, uza sve "razgovore među advokatima o bazi podataka", smatra tužilaštvo, "neiskreno je od odbrane da sada tvrdi na joj se tužilaštvo nikad nije obratilo u vezi s tim pitanjem".⁴⁶

18. Što se tiče argumenta odbrane da u Dodatku A postoje odstupanja među podacima ili da podaci nedostaju, tužilaštvo replicira da "nikad nije dalo povoda da se pomisli da je [povjerljivi dodatak Optužnici] iscrpan ni da su podaci iz baze potpuni za sve žrtve".⁴⁷ Tužilaštvo ostaje pri tvrdnji da su "dostupni podaci dovoljno pouzdani da bi opravdali uvrštavanje žrtve u bazu podataka".⁴⁸

---

⁴² Replika, par. 3-4, gdje tužilaštvo napominje da je 58 dokumenata bilo na spisku dokaznih predmeta tužilaštva na osnovi pravila 65ter (upućujući na Zahtjev, par. 2, i fusnotu 3), da je tužilaštvo 25. februara 2008. objelodanilo "spisak referentnih dokumenata koji se odnose na ekshumaciju ljudskih ostataka na raznim grobnim lokalitetima, koju je pripremila Alison Kipp, vještak za ekshumaciju", da je "[d]ana 29. februara 2008., tužilaštvo objelodanilo novu količinu referentnog materijala iz Baze podataka o dokazu smrti, odnosno sudske zapisnike, izvještaje o obdukciji i potvrde o smrti", da je "[d]ana 1. septembra 2009., tužilaštvo objelodanilo velik broj dokumenata i materijala Međunarodne komisije za nestale koji su nadopunjeni novim saznanjima, te predati Tužilaštvu za rad na drugim predmetima", te da je "[d]ana 1. septembra 2009., tužilaštvo objelodanilo velik broj dokumenata i materijala Međunarodne komisije za nestale koji su nadopunjeni novim saznanjima, te predati Tužilaštvu za rad na drugim predmetima".

⁴³ Replika, par. 4.

⁴⁴ Replika, par. 5.

⁴⁵ Replika, par. 7.

⁴⁶ Replika, par. 9.

⁴⁷ Replika, par. 10.

⁴⁸ Replika, par. 12.

4. Zajednički usmeni argumenti odbrane

19. Odbrana tvrdi da je utvrdila da “se imena čak 1.795 osoba ne mogu naći ni u jednom dodatku Optužnici”.⁴⁹ Obrazlaže da je “svaka nova žrtva [...] nova inkriminacija” i da “svaka pravno relevantna činjenica mora biti na vrijeme i dovoljno detaljno iznijeta u Optužnici”.⁵⁰ U prilog tim argumentima odbrana se poziva na jednu odluku Pretresnog vijeća u predmetu *Krnojelac* i na drugostepenu presudu u predmetu *Kvočka*.⁵¹

20. Odbrana nadalje iznosi argument da “nije postojala nikakva preliminarna najava da tužilaštvo namjerava proširiti ili nadopuniti Optužnicu dodavanjem novih žrtava”.⁵² Odbrana tvrdi da iz onog što stoji u povjerljivom dodatku Optužnice “samo po sebi ne proizlazi jasno namjera tužioca da uvede nove žrtve”.⁵³ Odbrana stoga “nije mogla organizovati nikakvu istragu, niti se sama pripremati do [...] 22. jula ove godine”.⁵⁴ Odbrana tvrdi da je “teško prihvatiti da je tokom cijele istrage [...] otkriveno ukupno 1.443 osoba koje su navedene na spisku u dodatku Optužnice”, a da sada, “čak 18 godina nakon što su te osobe navodno nestale ili bile ubijene, imamo dodatnih 1.795 žrtava”.⁵⁵

21. Odbrana tvrdi da “izmjene i dopune Optužnice na ovaj način, u tako poodmakloj fazi postupka, odbranu stavljaju u očigledno nepovoljniju situaciju, jednostavno zbog toga što [ona] nema vremena da provjeri te navode”.⁵⁶ Odbrana tvrdi da, kako bi to učinila, “morala bi prekinuti sav drugi rad na pripremi za suđenje”. Štaviše, odbrana obrazlaže da se podaci koji su joj dostupni ne mogu provjeriti, npr. putem razgovora sa svjedocima koji su već svjedočili.⁵⁷

---

⁴⁹ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14825.

⁵⁰ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14826.

⁵¹ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14827-14828, gdje se upućuje na *Tužilac protiv Krnojelca*, predmet br. IT-97-25-PT, Odluka o preliminarnom podnesku zbog prigovora na formu izmijenjene optužnice, 11. februar 2000., par. 54; *Tužilac protiv Kvočke*, predmet br. IT-98-30/1-A, Presuda, 28. februar 2005., par. 67.

⁵² Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14826.

⁵³ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14826.

⁵⁴ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14826.

⁵⁵ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14825. Odbrana, na T. 1426-1427, tvrdi i to da je tužilaštvo “imalo te informacije davno prije nego što su te informacije [objelodanjene odbrani]”.

⁵⁶ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14827.

⁵⁷ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14827.

22. Odbrana nadalje tvrdi da se u Dodacima A i B “dupliraju žrtve iz različitih incidenata” i da “u kontekstu suđenja u krivičnoj stvari, to bazu podataka čini neupotrebljivom”.⁵⁸ Odbrana takođe tvrdi da neki od izvora korišteni za sastavljanje Dodataka A i B Zahtjeva nisu objektivni, pominjući kao primjere “Popis domaćinstava, Sarajevo”,⁵⁹ listu “Muslimani protiv genocida – spisak iz 2002.”⁶⁰ i “Knjigu nestalih općine Prijedor”.⁶¹

5. Usmeni argumenti tužilaštva

23. Tužilaštvo ističe da je “na samom početku odbrani rečeno da će [joj] se u svim fazama dostavljati informacije o izvorima podataka u vezi sa smrću žrtava koje se navode u priložima i u bazi podataka”⁶² i da “odbacujemo svaki nagovještaj o tome da smo namjerno uskraćivali informacije”.⁶³

24. Tužilaštvo nadalje navodi da “odbrana ima pravo na to da osporava svako pojedino ime”, ali da bi pozivanje svakog svjedoka od kojeg se žele pribaviti relevantni dokazi znatno produžilo trajanje postupka.⁶⁴

25. Tužilaštvo se poziva i na sudsku praksu⁶⁵ u prilog svojim argumentima da dodatna imena koja se nalaze u bazi podataka nisu “materijalni navodi optužnice”⁶⁶ i da se ona ne mogu smatrati novim inkriminacijama, nego “dodatnim podacima [...] o imenima onih za koje kažemo da su umrli u raznim incidentima ubijanja/lišavanja života”.⁶⁷

---

⁵⁸ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14830.

⁵⁹ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14830.

⁶⁰ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14830.

⁶¹ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14830.

⁶² Usmeni argumenti tužilaštva, T. 14834

⁶³ Usmeni argumenti tužilaštva, T. 14835.

⁶⁴ Usmeni argumenti tužilaštva, T. 14835.

⁶⁵ *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-PT, Odluka po zajedničkom zahtjevu obrane da se odbaci daljnje pojašnjenje identiteta žrtava koje je dostavilo tužilaštvo, 9. oktobar 2008., par. 11-12 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Gotovina*); *Tužilac protiv Brđanina*, predmet br. IT-99-36-PT, Odluka po prigovoru Momira Talića na formu izmijenjene optužnice, 20. februar 2001, par. 18-19.

⁶⁶ Usmeni argumenti tužilaštva, T. 14836-14838.

⁶⁷ Usmeni argumenti tužilaštva, T. 14838.

6. Stanišićevi drugi usmeni argumenti

26. Stanišićeva odbrana tvrdi da je tužilaštvo iz raznih izvora dobilo baze podataka “koje jednostavno kopira [...], bez poređenja [...] i bez provjere”.⁶⁸ Odbrana tvrdi da zbog toga “postoji određen broj duplih podataka za iste žrtve, dobijenih od različitih izvora”.⁶⁹ Stanišićeva odbrana takođe tvrdi da ti izvori “samo u veoma rijetkim slučajevima tužilaštvu daju dokumente na osnovi kojih su podaci bili unijeti u bazu”.⁷⁰ Štaviše, odbrana tvrdi da je “značajan broj [...] podataka unijet na osnovi pismenih izjava svjedoka koje je tužilaštvo ispitivalo tokom višegodišnjih istraga”. Po njenom mišljenju, posljedica “takvog pristupa dodatno je dupliranje žrtava jer [...] se ti podaci ne porede s podacima dobijenim iz drugih izvora”.⁷¹

27. Odbrana je, u vezi s tim da je “svaka nova žrtva [...] nova inkriminacija” i da “svaka pravno relevantna činjenica mora biti na vrijeme i dovoljno detaljno iznijeta u Optužnici”, ponovila i svoje argumente iznijete u Zajedničkim usmenim argumentima odbrane, dodatno se pozivajući na sudsku praksu.⁷²

7. Obavještenje

28. Tužilaštvo tvrdi da je CHS-tabela “saobrazna smjernicama i uputstvima Pretresnog vijeća”⁷³ i daje više “komentara i napomena” u vezi sa CHS-tabelom,⁷⁴ između ostalog i sljedeće:

- CHS sadrži nove propratne dokumente za žrtve koje su prvobitno navedene u Optužnici, kao što su baze podataka Međunarodne komisije za nestale osobe, nalazi novih obdukcija, dokumentacija o identifikaciji žrtava za opštinu Bosanski

---

⁶⁸ Stanišićevi drugi usmeni argumenti, T. 18094.

⁶⁹ Stanišićevi drugi usmeni argumenti, T. 18094.

⁷⁰ Stanišićevi drugi usmeni argumenti, T. 18094.

⁷¹ Stanišićevi drugi usmeni argumenti, T. 18094-18095.

⁷² Stanišićevi drugi usmeni argumenti, T. 18096.

⁷³ Obavještenje, par. 2 i 5.

⁷⁴ Obavještenje, par. 3.

Šamac, te dokazni materijal pribavljen putem svjedoka koji su svjedočili poslije dostavljanja Zahtjeva.⁷⁵

- Dokumenti koji nisu dobiveni na engleskom nikad nisu bili prevedeni “jer u ranijim predmetima referentni dokazni materijal nije bio osporavan”.⁷⁶
- U slučajevima više dokumenata i dokumenata različite vrste, pribavljenih iz različitih izvora, a u vezi s istom žrtvom, “ti podaci ne ukazuju ni na kakva odstupanja” nego je prije posrijedi to da neki izvori možda imaju tačnije podatke o istoj žrtvi.⁷⁷
- U CHS-tabeli se upućuje na pismene izjave ili iskaze svjedoka koji su ovom ili nekom ranijom prilikom uvršteni u spisak svjedoka tužilaštva na osnovi pravila 65ter,⁷⁸ kao i na pismene izjave svjedoka koji nikad nisu bili uvršteni u spisak svjedoka tužilaštva na osnovi pravila 65ter.⁷⁹

29. Tužilaštvo nadalje tvrdi da potrage još uvijek traju, te da će Pretresno vijeće i odbranu obavijestiti kada to bude završeno.⁸⁰

30. Tužilaštvo je uklonilo imena nekih žrtava navedenih u Dodatku B koja se ponavljaju.⁸¹

8. Zajednički odgovor na obavještenje

31. Odbrana je zatražila da Pretresno vijeće odbije zahtjev tužilaštva da se CHS-tabela doda na njegov spisak na osnovi pravila 65ter i uvrsti u dokaze.⁸² Proučivši Obavještenje i CHS-tabelu, odbrana napominje da su “uočeni mnogi nedostaci, greške,

---

⁷⁵ Obavještenje, par. 5(g).

⁷⁶ Obavještenje, par. 5(h).

⁷⁷ Obavještenje, par. 6-7.

⁷⁸ Obavještenje, par. 8.

⁷⁹ Obavještenje, par. 9.

⁸⁰ Obavještenje, par. 10.

⁸¹ Obavještenje, par. 11, i Dodatak B.

⁸² Zajednički odgovor na obavještenje, str. 4.

različiti i nepodudarni podaci, te odstupanja u odnosu na Uputstva”.⁸³ Preciznije, odbrana ističe sljedeće:

- “predloženo dodavanje 328 imena koja se ne navode ni u jednom od priloga Optužnice”;⁸⁴
- “131 imena koja ne pripadaju nijednoj bazi podataka i za koje nije priložena referentna odnosno propratna dokumentacija”;⁸⁵
- “1283 imena za koja nije naveden datum smrti”;⁸⁶
- “674 imena za koja nije naveden datum nestanka”;⁸⁷
- “651 imena za koje nisu navedeni ni datum smrti ni datum nestanka”;⁸⁸
- “109 imena s linkovima na baze podataka, ali bez referentnih ili propratnih dokumenata”;⁸⁹
- opis sadržaja ne daje se “za svaki dokument ili stavku”;⁹⁰ i
- dokumenti navedeni u CHS-tabeli “nisu prevedeni na jedan od službenih jezika Međunarodnog suda”.⁹¹

32. Odbrana tvrdi da joj je nanijeta šteta “tim nespretnim, nepravičnim i neadekvatnim pristupom objelodanjivanju materijala odbrani, kao i kratkoćom roka u kojem je nakon dostavljanja Obavještenja [...] morala da taj materijal prouči i reaguje”.⁹²

33. Pored toga, odbrana apelira na Pretresno vijeće da “ignoriše tvrdnju da ‘izjave’ koje nikad nisu bile navedene na spisku na osnovi pravila 65ter i koje nikad nisu

⁸³ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 3.

⁸⁴ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 4.

⁸⁵ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 6.

⁸⁶ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 6.

⁸⁷ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 6.

⁸⁸ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 6.

⁸⁹ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 6.

⁹⁰ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 7.

⁹¹ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 8.

⁹² Zajednički odgovor na obavještenje, par. 3.

objelodanjene optuženom, mogu biti uzete u obzir u ovom postupku za bilo koju svrhu”.⁹³ Nadalje, odbrana traži da Pretresno vijeće “ignoriše tvrdnju da tužilaštvo vrši potragu tamo gdje za imenovane osobe ne postoje nikakvi podaci.”⁹⁴

34. Odbrana zaključuje da se CHS-tabela ne bi smjela ni dodati na spisak tužilaštva na osnovi pravila 65ter, niti uvrstiti u dokaze, i to iz sljedećih razloga: (1) “neadekvatnost podataka navedenih u Obavještenju pokazuje da CHS-tabela ne sadrži dokaze relevantne u smislu pravila 89(C)”, (2) “njihova dokazna vrijednost bitno je manja od potrebe da se osigura pravično suđenje u smislu pravila 89(D)” i (3) “optužnica je [...] vremenski i prostorno precizno definisana”.⁹⁵

9. Usmena replika na Zajednički odgovor na Obavještenje

35. Tužilaštvo prvo napominje da, prema pravilu 73, obavještenje nije isto što i zahtjev tako da, shodno Pravilniku, “odbrana nema pravo na odgovor”.⁹⁶ Tužilaštvo dalje navodi da “odgovor sadrži činjenične greške”.⁹⁷ Preciznije, tužilaštvo ističe da mu, suprotno tome što tvrdi odbrana, nije bilo izdato uputstvo da se dokumenti iz baze podataka prevedu.⁹⁸ Pored toga, tužilaštvo tvrdi da se kratak opis sadržaja svakog dokumenta ili stavke u Obavještenju ne daje zato što bi “za davanje potpunog i iscrpnog opisa za svaki pojedini dokument unutra [...] bili potrebni mjeseci”.⁹⁹

36. Najzad, tužilaštvo ponavlja da je, “na jednoj od prvih statusnih konferencija, odnosno ročišta zakazanih shodno pravilu 65ter, najavilo [svoju] namjeru da izgradi bazu podataka”, da je “pozvalo odbranu da bilo u kojoj fazi pregleda dokumente” i da je “uvijek govorilo da [će bazu], ako se to ne prihvati, predložiti kao dokaz”.¹⁰⁰ Tužilaštvo svoje komentare zaključuje izjavljujući da, “zavisno o odluci Suda, ako se njome tako

---

⁹³ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 9. Odbrana obrazlaže da “[n]e postoji pravilo ni bilo kakva druga pravna osnova da se te ‘izjave’ ponude kao dokazi ili da se one bilo za što koriste”.

⁹⁴ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 10.

⁹⁵ Zajednički odgovor na obavještenje, par. 12.

⁹⁶ Usmena replika na zajednički odgovor na obavještenje, T. 19254.

⁹⁷ Usmena replika na zajednički odgovor na obavještenje, T. 19254.

⁹⁸ Usmena replika na zajednički odgovor na obavještenje, T. 19255.

⁹⁹ Usmena replika na odgovor na Obavještenje, T. 19255.

¹⁰⁰ Usmena replika na zajednički odgovor na obavještenje, T. 19256.

naloži, neće zaključiti [svoj] dokazni postupak, a da ne predloži dokaze koji su [mu] dostupni".¹⁰¹

III. MJERODAVNO PRAVO

37. Pretresno vijeće može odobriti svaki zahtjev za izmjenu spiska dokaznih predmeta optužbe na osnovu pravila 65*ter* ako se uvjeri da je to u interesu pravde. Neki od faktora koji se moraju uzeti u obzir prilikom donošenja ocjene o tome što je u interesu pravde sljedeći su: (1) da li je tužilaštvo pokazalo valjani razlog za predložene nadopune, (2) da li je postupalo u skladu s dužnom revnošću; (3) relevantnost i važnost dokumenata *prima facie*; (4) moguće ili nepotrebno odugovlačenje postupka; (5) repetitivnost ili kumulativnost dokumenata; (6) faza postupka; i (7) da li bi tim izmjenama odbrani bila nanijeta neopravdana šteta.¹⁰² U tom smislu, Pretresno vijeće se mora starati za ravnotežu između dužnosti tužilaštva da izvede dostupne dokaze kako bi dokazalo svoju tezu i prava optuženog na pravično i ekspeditivno suđenje.¹⁰³

38. Prihvatanje dokaza koji se ne uvode putem svjedoka uvriježilo se kao praksa na Međunarodnom sudu.¹⁰⁴ Dokazi predloženi direktno mogu se prihvatiti ako ispunjavaju uslove iz pravila 89, konkretno, da dokaz koji se predlaže za uvrštavanje bude dovoljno pouzdan i relevantan, te da posjeduje dokaznu vrijednost s obzirom na sporna pitanja predmeta.¹⁰⁵ Pretresno vijeće podsjeća na svoj već izraženi stav da je predlaganje

¹⁰¹ Usmena replika na zajednički odgovor na obavještenje, T. 19256.

¹⁰² *Tužilac protiv Lukića i Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T. Odluka po zahtjevu da se odobri izmjena spiska svjedoka tužilaštva, 29. avgust 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Lukić*), par. 24-25; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-81-T, Odluka po zahtjevu da se odobri izmjena spiska svjedoka i dokaznih predmeta, 16. januar 2008., str. 5-6; *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR73.1, Odluka po žalbama na odluku o prihvatanju materijala u vezi s Borovčaninovima ispitivanjem, 14. decembar 2007., par. 37-38.

¹⁰³ Odluka u predmetu *Lukić*, par. 23.

¹⁰⁴ V., npr., *Tužilac protiv Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18/T, Odluka po prvom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka, 13. april 2010. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Karadžić*), par. 5; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka, zahtjevu za izmjenu zahtjeva za prihvatanje bez posredstva svjedoka i po usmenom zahtjevu za prihvatanje dodatnog dokaznog predmeta, 14. mart 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović*), par. 15.

¹⁰⁵ Odluka u predmetu *Karadžić*, par. 5; Odluka u predmetu *Popović*, par. 15; *Tužilac protiv Đorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za ponovno otvaranje dokaznog postupka i prekoračenje propisanog broja reči i drugi zahtev za uvrštavanje u spis dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka, 7. decembar 2009., par. 4 (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Đorđević*); *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, Odluka po zahtjevu Lukićeve odbrane za prihvatanje

dokumenata putem direktnog zahtjeva strane u postupku, na završetku njenog dokaznog postupka, sigurnosna mjera smišljena na to da se ostavi mogućnost da dokumenti koji iz ovog ili onog razloga nisu bili ponuđeni putem svjedoka ipak budu uvršteni u spis suđenja.¹⁰⁶ Strana predlagač i u ovom slučaju mora – na jasan i konkretan način – dokazati relevantnost svakog dokumenta i njegovu ulogu u tezi dotične strane.¹⁰⁷ Međutim, čak i kad su uslovi postavljeni pravilom 89 zadovoljeni, prihvatanje dokaza ostaje u domeni diskrecionog odlučivanja Vijeća.

IV. DISKUSIJA

A. Dodavanje CHS-tabele i dostavljenog referentnog materijala na spisak dokaznih predmeta na osnovi pravila 65ter

39. Pretresno vijeće podsjeća na to da je u predpretresnoj fazi postupka strane pozvalo da se, pored ostalog, sporazumiju o činjenicama koje se odnose na bazu zločina, te pozdravilo inicijativu strana da postignu i zaseban sporazum u vezi s ekshumacijama i brojem žrtava za potrebe ovog predmeta.¹⁰⁸ Takvi sporazumi ohrabrivani su s obzirom na specifičnosti ovog predmeta u kojem se sudi dvojici optuženih visokog ranga, koji su bili na nivou udaljenom od nivoa baze zločina. U tom kontekstu, Vijeće podsjeća da je tužilaštvo već 29. februara 2008., u okviru paketa dokumenata o ekshumacijama na osnovu pravila 92*bis* uvedenih putem svjedoka Alison Kipp, predložilo jednu pismenu izjavu u kojoj se navode pojedinosti o izgradnji baze podataka o dokazu smrti za potrebe ovog predmeta.¹⁰⁹ Dana 11. septembra 2009., tužilaštvo je sa svog spiska svjedoka povuklo sedam svjedoka o ekshumacijama, izjavivši da će zatražiti da mu se dozvoli da odustane od njihovog povlačenja ako se od njega bude tražilo da dokaže smrt žrtava.¹¹⁰

---

dokumenata bez posredstva svjedoka, 11. juni 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milutinović*), par. 7.

¹⁰⁶ Pretres, 26. novembar 2009., T. 3878.

¹⁰⁷ Odluka u predmetu *Karadžić*, par. 6; Odluka u predmetu *Dorđević*, par. 4; Odluka u predmetu *Milutinović*, par. 10.

¹⁰⁸ Konferencija shodno pravilu 65ter od 9. juna 2009., T. 136, i konferencija shodno pravilu 65ter od 24. avgusta 2009., T. 278.

¹⁰⁹ Zahtjev na osnovi pravila 92*bis*, par. 18, s priloženim paketom dokumenata.

¹¹⁰ Reducirani spisak svjedoka tužilaštva, 10. septembar 2009., par. 4.

Dana 4. februara 2010., tužilaštvo je izričito izjavilo u sudnici da svoju bazu podataka o dokazu smrti namjerava predložiti za uvrštavanje.¹¹¹

40. Pretresno vijeće se uvjerilo da je tužilaštvo već od početnih faza postupka očitovalo svoju namjeru da, u slučaju da se strane ne uspiju sporazumjeti, ponudi dokaze u vezi sa žrtvama bilo posredstvom svjedoka o ekshumacijama, bilo predlažući kao dokaz bazu podataka o dokazu smrti. Pretresno vijeće je dakle uvjerenjeno da je tužilaštvo dokazalo valjani razlog za svoj zahtjev da se CHS-tabela doda na njegov spisak dokaznih predmeta na osnovi pravila 65ter.

41. U CHS-tabeli je popisano 328 žrtava čija se imena ne navode u Optužnici. Odbrana tvrdi da se dodavanjem novih žrtava na ovaj način uvode nove pravno relevantne činjenice koje moraju biti navedene u optužnici i da bi dodavanjem CHS-tabele na spisak dokaznih predmeta tužilaštva odbrani bila nanijeta neopravdana šteta.

42. Pretresno vijeće podsjeća na to da se o “pravnoj relevantnosti određene činjenice, uključujući i identitet navodnih žrtava, ne može odlučivati teoretski” i da takva odluka “ovisi o prirodi teze tužiteljstva i donosi se u svakom slučaju posebno”.¹¹² U ovom slučaju, uzimajući u obzir, između ostalog, “same razmjere krivičnih djela koja se stavljaju na teret”,¹¹³ kao i činjenicu da su optuženi nivoa vrlo udaljenog od nivoa baze zločina za koje se krivično terete, Pretresno vijeće je mišljenja da identitet žrtava nije pravno relevantna činjenica koja mora biti navedena u optužnici.

43. Što se tiče argumenta odbrane da “nije postojala nikakva preliminarna najava da tužilaštvo namjerava proširiti ili nadopuniti Optužnicu dodavanjem novih žrtava”,¹¹⁴ Pretresno vijeće napominje da i samo čitanje priloga A i B Optužnice ukazuje na to da se

---

¹¹¹ Pretres, 4. februar 2010., T. 6133-6136. V. takođe pretres od 15. februara 2010., T. 6282-6283.

¹¹² *Tužilac protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-90-AR73.3, Odluka po zajedničkoj interlokutornoj žalbi odbrane na odluku Raspravnog vijeća po zajedničkom zahtjevu odbrane da se odbaci daljnje pojašnjenje identiteta žrtava koje je dostavilo tužiteljstvo, 26. januar 2009., (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Gotovina*), par. 17.

¹¹³ Odluka po žalbi u predmetu *Gotovina*, par. 17, gdje se upućuje na *Tužilac protiv Kupreškića i drugih*, predmet br. IT-95-16-A, Drugostepena presuda, 23. oktobar 2001, par. 89-90.

¹¹⁴ Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14826.

broj žrtava ne smatra iscrpnim.¹¹⁵ Nadalje, Pretresno vijeće napominje da se, s izuzetkom četiri incidenta,¹¹⁶ u povjerljivom dodatku Optužnici iznosi “ograda”¹¹⁷ koja ostavlja otvorenom mogućnost da se incident nadopuni eventualnim novim saznanjima o identitetu žrtava. Štaviše, Pretresno vijeće smatra da nijedno povećanje broja žrtava u CHS-tabeli, u vezi bilo s kojim od incidenata navedenih u Optužnici, nije dovoljno veliko da bi moglo uticati na pravnu kvalifikaciju krivičnih djela za koja se tereti, ili uzrokovalo neopravdanu štetu za odbranu.¹¹⁸

44. Iz tih razloga, Pretresno vijeće zaključuje da se činjenica da se u CHS-tabeli navodi identitet 328 novih žrtava ne može smatrati stvarnom ili implicitnom izmjenom optužnice koja bi mogla postati “nova osnova za osuđujuću presudu”.¹¹⁹ Tačnije je reći da se u CHS-tabeli navode dodatne pojedinosti o žrtvama zločina za koje Optužnica tereti, tj. podaci koje je odbrana realno mogla očekivati s obzirom na otvorenost Optužnice u tom pogledu. Iz tih razloga, dodavanjem žrtava putem CHS-tabele odbrani se ne nanosi neopravdana šteta.

45. U sudskoj praksi potvrđen je sljedeći stav: “Dužnost tužiteljstva da imenuje žrtve koje navodi u mjeri u kojoj je to moguće logično nameće zaključak da to treba učiniti čim to bude moguće nakon što primi takve informacije kako bi omogućilo pripremu djelotvorne obrane.”¹²⁰ Žalbeno vijeće je usvojilo stav da je, shodno toj obavezi,

¹¹⁵ U prilogima A i B Optužnice daje se samo poznat ili približan broj žrtava, i to za šest od trideset i tri incidenta, odnosno: u Prilogu A, 4.1 (Nova Mahala, Višegrad), “oko 70 osoba”; u Prilogu B, 4.1 (logor Keraterm, “u sobi br. 3”), “približno 200 zatočenika”; u Prilogu B, 10.1 (skladište u Crkvini, Bosanski Šamac), “18 muškaraca”; u Prilogu B, 13.3 (zgrada zatvora u Vlasenici), “dvadesetorica muškaraca”; u Prilogu B, 13.4 (Nova Kasaba, Vlasenica), napominje se da, iako se u Prilogu pominje “najmanje 32 muškarca”, u Dodatku stoji “32 muškarca”; u Prilogu B, 14.4 (Gerina klaonica), “oko 190 muškaraca”. Za ostalih 27 incidenata navodi se da broj žrtava nije utvrđen, što se izriče izrazima poput “više muškaraca” ili “veliki broj muškaraca”.

¹¹⁶ Prilog A, 1.1, Prilog B, 2.2, 8.1 i 12.1. Pored toga, podnaslov povjerljivog Dodatka Optužnici glasi “Poznate žrtve ubistava navedenih u Prilogu A i Prilogu B” (naglasak dodat), Dodatak Optužnici, povjerljivo, str. 1.

¹¹⁷ Ta ograda glasi: “Među žrtvama su i druge osobe čiji identitet zasad nije poznat tužilaštvu ili ga još nije moguće potvrditi.”

¹¹⁸ Na primjer, u vezi incidentom 2.1 iz Priloga A Optužnice, lišavanjem života više muškaraca u naselju Kotor i na putu od Kotora do Doma zdravlja u Kotor-Varoši i ispred Doma zdravlja u Kotor-Varoši 25. juna 1992., poimence se navode 24 žrtve, a u CHS-u se navode nova imena šest nedavno identifikovanih žrtava. U vezi s incidentom 14.1 iz Priloga B Optužnice, lišavanjem života više muškaraca u školi u Drinjači, poimence se navodi 49 žrtava, a u CHS-u se navodi i ime jedne nedavno identifikovane žrtve.

¹¹⁹ Odluka po žalbi u predmetu *Gotovina*, 9. oktobar 2008., par. 12.

¹²⁰ Odluka po žalbi u predmetu *Gotovina*, par. 20, naglasak dodat.

tužilaštvo dužno da dostavi “sve konkretne podatke koje je u mogućnosti da pruži”.¹²¹ Tužilaštvo nije dostavilo pojedinosti o tome kada je sav materijal obuhvaćen CHS-tabelom objelodanjen odbrani. Međutim, Pretresnom vijeću je poznato da je velik dio tog materijala objelodanjen prije početka suđenja, uključujući i identitet najmanje 1.445 žrtava navedenih u Optužnici, kao i da su informacije s tim u vezi objelodanjivane u više navrata.¹²²

46. Pretresno vijeće se uvjerilo da se, s obzirom na karakter zločina za koje Optužnica tereti, što podrazumijeva navode o lišavanju života i istrebljivanju u kontekstu rasprostranjenog i sistematskog napada na civilno stanovništvo, moglo očekivati da će prikupljanje dokaza u vezi sa žrtvama tih zločina biti trajan proces. Dakle, od tužilaštva se ne traži da objelodani sav materijal u vezi sa žrtvama “prije formalnog podizanja optužnice”, kako to tvrdi odbrana. Međutim, tužilaštvo ima obavezu da objelodani nove informacije čim se one pojave, bez obzira na fazu postupka. Pretresno vijeće konstatuje da se dodavanjem CHS-tabele na spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovi pravila 65ter odbrani ne nanosi neopravdana šteta.

47. Na osnovi svega rečenog, Pretresno vijeće se uvjerilo da je u interesu pravde da se CHS-tabela doda na spisak dokaznih predmeta opušbe na osnovi pravila 65ter.

B. Uvrštavanje u dokaze CHS-tabele i dostavljenog referentnog materijala

48. Pretresno vijeće sada će razmotriti traženje tužilaštva da se CHS-tabela uvrsti u dokaze. Pretresno vijeće je dopustivost CHS-tabele i referentnog materijala, koji su ponuđeni kao sveobuhvatno pomoćno radno sredstvo, razmotrilo s obzirom na pravilo 89(C). U tu svrhu Vijeće je izvršilo više nasumičnih provjera kako bi testiralo relevantnost i dokaznu vrijednost CHS-tabele i dostavljenog referentnog materijala.

49. Pretresno vijeće preliminarno napominje da velik broj dokumenata koji su dostavljeni nije preveden na jedan od službenih jezika Međunarodnog suda. Pretresno

---

¹²¹ *Tužilac protiv Brđanina*, predmet br. IT-99-36-PT, Odluka po prigovoru Momira Talića na formu izmijenjene optužnice, Pretresno vijeće II, 20. februar 2001., par. 19.

¹²² Povjerljivi dodatak Optužnici; Replika, par. 3; gore, fusnota 24.

vijeće će stoga tužilaštvu naložiti da obezbijedi službene prijevode na engleski što je prije moguće, ali ne kasnije od zaključenja izvođenja dokaza odbrane.

1. Relevantnost CHS-tabele i dostavljenog referentnog materijala

50. Pretresno vijeće je izvršilo analizu CHS-tabele u kojoj je svaka od 1.760 žrtava povezana s nekim incidentom iz Optužnice, i to putem dodjeljivanja odgovarajuće šifre incidenta iz priloga Optužnici.¹²³ U CHS-tabeli se navodi i na kojem referentnom materijalu tužilaštvo zasniva navod da su dotične osobe žrtve zločina za koje Optužnica tereti.

51. Referentni materijal koji je tužilaštvo dostavilo sastoji se od baza podataka i zbirke informacija koje potiču od različitih ustanova i organizacija (dalje u tekstu: Zbirke informacija), domaćih sudova i policijskih arhiva, te nalaza vještaka u vezi s obdukcijama navedenih žrtava zločina za koje Optužnica tereti.

52. Pretresno vijeće konstatuje da su CHS-tabela i dostavljeni referentni materijal relevantni.

2. Dokazna vrijednost CHS-tabele i dostavljenog referentnog materijala

53. Jedan od glavnih prigovora odbrane na račun Zahtjeva bila je nepouzdanost njegovih dodataka A i B.¹²⁴ Iako je CHS-tabela u biti proizvod spajanja podataka sadržanih u Dodacima A i B Zahtjeva, tužilaštvo je, izvršavajući Uputstva i dorađujući CHS-tabelu kako bi njome zamijenilo Dodatke A i B Zahtjeva, ispravilo značajan broj nedostataka zbog kojih su Dodaci A i B Zahtjeva bili nepouzdana. CHS-tabela sadrži referentni materijal koji je tužilaštvo ponudilo kako bi dokumentiralo iz njega izvedene podatke uvrštene u CHS-tabelu. Pored toga, tužilaštvo je iz Dodataka A i B Zahtjeva uklonilo 1.425 žrtava koje nisu pridružene nekom od krivičnih djela za koje tereti Optužnica. Tužilaštvo je uklonilo i više ponavljanja žrtava. Najzad, saobrazno

---

¹²³ Žrtve navedene u CHS-Tabeli opremljene su linkovima na Optužnicu na način da im je dodijeljena "šifra" prema odgovarajućem prilogu Optužnice.

¹²⁴ Zajednički odgovor, par. 3. V. takođe Zajednički usmeni argumenti odbrane, T. 14824.

Uputstvima, tužilaštvo je CHS-tabelu formatiralo na način da je omogućeno jednostavno pristupanje i unakrsno pretraživanje materijala.

54. CHS-tabela nije savršeno pomoćno sredstvo. Iako je Uputstvima od tužilaštva zatraženo da naznači da li je identitet žrtve naveden u Optužnici ili se radi o novoutvrđenom identitetu, CHS-tabela ne odražava tačno broj žrtava navedenih u povjerljivom dodatku Optužnice, čak niti uzimajući u obzir uklonjene žrtve koje su se ponavljale.¹²⁵ Za dvije žrtve, u CHS-tabeli se ne precizira da li je njihov identitet naveden u u Optužnici.¹²⁶ Pretresno vijeće mora uputiti tužilaštvo da te propuste ispraviti.

55. Odbrana iznosi svoja zapažanja i u pogledu pouzdanosti CHS-tabele, između ostalog, da se za 1.283 žrtve u njoj ne navodi datum smrti. Međutim, Pretresno vijeće napominje da je za izvjestan broj od tih 1.283 žrtava naveden datum nestanka i/ili najmanje jedan izvor informacija na osnovi kojih je žrtva uvrštena u CHS-tabelu. Nadalje, informacije već sadržane u spisu suđenja mogu biti komplementarne informacijama sadržanim u CHS-tabeli. Dakle, činjenica da datum smrti nije naveden u CHS-tabeli ne isključuje samu smrt u njemu navedene žrtve.

56. S obzirom na uputstvo Pretresnog vijeća da mora da se da "kratak opis sadržaja svakog dokumenta ili predmeta", Pretresno vijeće se uvjerilo da je, u slučaju većine dokumenata kao što su izvještaji o obdukciji, ta svrha ispunjena opisnim naslovom dokumenta. Međutim, što se tiče Zbirke informacija,¹²⁷ Pretresno vijeće mora ponovno zatražiti od tužilaštva da da kratak opis, kako je već zatraženo Uputstvima. Taj opis mora sadržavati sažete podatke o ustanovi koja je izdala dokument, kao i obim i izvor informacija. Uputstvima je zatraženo i to da, tamo gdje se putem hiperlinka pristupa u neku bazu podataka, tužilaštvo za svaku navedenu žrtvu mora u toj bazi podataka

---

¹²⁵ Što se tiče incidenta A-3.1, u povjerljivom dodatku Optužnici imenom je navedeno 50 žrtava. Tužilaštvo je uklonilo dvije žrtve koje se ponavljaju. Međutim, u CHS-u stoji da se u Optužnici navode imena 53 žrtve.

¹²⁶ Pretresno vijeće je potvrdilo da su te žrtve navedene pod tačkom 12.1 Priloga B Optužnice.

¹²⁷ "MAG 2002" /Muslimani protiv genocida, spisak iz 2002./; "Federal Institute for Statistics" /Savezni zavod za statistiku/; "ICRC Missing Persons Report" /Izvještaj o nestalima Međunarodnog komiteta Crvenog krsta/; "SHS" /Popis domaćinstava, Sarajevo/; "Prijeđor Book of Missing Persons" /Knjiga nestalih općine Prijedor/; "Karton žrtve"; "UN/IPTF" /Međunarodne policijske snage UN-a/; i "Visegrad area War Crimes Victims" /Žrtve ratnih zločina na području Višegrada/.

naznačiti izvor. Međutim, u nekim slučajevima izvori u CHS-tabeli su pogrešni¹²⁸ ili izostavljeni.¹²⁹ Pretresno vijeće je primorano da tužilaštvo uputi da te propuste ispravi.

57. Kako je već rečeno, Pretresno vijeće smatra da su ovi i drugi nedostaci ili stvar tehničkih propusta ili faktori koji eventualno mogu uticati na težinu koja će se pripisati dokazima, ali ne i na ocjenu dopustivosti CHS-tabele i dostavljenog referentnog materijala. Isto tako, Pretresno vijeće ima na umu činjenicu da uslijed karaktera i obima zločina, te uloge optuženih prema navodima Optužnice, CHS-tabela nije i ne može biti konačan i tačan inventar identiteta ili broja žrtava zločina za koje Optužnica tereti.

58. Stoga, bez obzira na nedostatke CHS-tabele, Pretresno vijeće se uvjerilo da je CHS-tabela u cjelini relevantna i da posjeduje dokaznu vrijednost u vezi s navodima o smrti žrtava velikog broja krivičnih djela za koja tereti Optužnica. Pretresno vijeće stoga CHS-tabelu i dostavljeni referentni materijal uvrštava u dokaze.

V. DISPOZITIV

59. Na osnovi pravila 54 i 89, Pretresno vijeće:

DOZVOLJAVA tužilaštvu da uloži repliku;

DOZVOLJAVA tužilaštvu da Dodatke A i B Zahtjeva zamijeni CHS-tabelom;

DOZVOLJAVA tužilaštvu da u svoj spisak dokaznih predmeta na osnovi pravila 65ter doda CHS-tabelu i dostavljeni referentni materijal;

UVRŠTAVA u dokaze CHS-tabelu i dostavljeni referentni materijal;

UPUĆUJE tužilaštvo da pribavi prijevode na engleski koji nedostaju što je prije moguće, a ne kasnije od zaključenja izvođenja dokaza odbrane; i

---

¹²⁸ Što je, na primjer, slučaj sa svim provjerenim uputima na bazu podataka "Federal Institute for Statistics".

¹²⁹ Na primjer, na svim mjestima gdje se u CHS-tabeli za pojedinu žrtvu kaže da je riječ o žrtvi iz baze podataka "SHS", rubrika "database reference" je prazna.

UPUĆUJE tužilaštvo da ispravi ostale nedostatke u skladu s ovom odlukom do 1. marta 2011. godine.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku. Mjerodavan je tekst na engleskome.

/potpis na originalu/

sudija Burton Hall,
predsjedavajući

Dana 1. februara 2011.

U Haagu,

Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]